

Ubezważnowolnieni całkowicie w DPS – szansa na zmianę?

Europejski Trybunał Praw Człowieka zaakceptował jednostronną decyzję polskiego rządu w kolejnej sprawie dotyczącej procedury umieszczania i pobytu w domach pomocy społecznej. Rząd przyznał się do naruszenia konwencji w sprawie pana Adama*, który cierpi na schizofrenię i od 19 lat przebywa wbrew swojej woli w domu pomocy społecznej.

Skarga i deklaracja rządu

W swojej skardze mężczyzna wskazał, że umieszczenie go w placówce było bezprawnym pozbawieniem wolności. Ponadto skarżący podniósł zarzut, że przez 9 lat, gdy był ubezważnowolniony całkowicie, nie mógł zwrócić się do sądu o zwolnienie z ośrodka.

W złożonym oświadczeniu rząd przyznał, że pozbawienie wolności skarżącego stanowiło naruszenie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz że mężczyzna nie mógł w trakcie okresu całkowitego ubezważnowolnienia skorzystać ze środków prawnych, dzięki którym decyzja o skierowaniu do domu opieki społecznej mogłaby zostać uznana za niezgodną z prawem. Ponadto rząd zadeklarował zapłatę panu Adamowi 20 tysięcy zł w ramach zadośćuczynienia.

Sprawa była prowadzona w ramach Programu Spraw Precedensowych HFPC. Fundacja reprezentowała skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem.

Przepisy niezgodne z Konstytucją i Konwencją

To kolejna sprawa dotycząca umieszczenia osoby ubezważnowolnionej całkowicie w DPS, która toczyła się przed Trybunałem w Strasburgu i była w nią zaangażowana HFPC. W 2012 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie [Jana Nowaka](#) *. Uznał wówczas, że umieszczenie mężczyzny w domu pomocy społecznej oraz pozbawienie go środków prawnych umożliwiających kontrolę legalności dalszego pobytu w zakładzie naruszało art. 5 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (prawo do ochrony wolności osobistej).

W czerwcu 2016 r. Trybunał Konstytucyjny uznał, że te przepisy są także niezgodne z Konstytucją.

Czas na zmiany w prawie

W połowie września 2017 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt zmiany ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, wykonujący wspomniane wyroki ETPC i TK. Nowelizacja dotyczy możliwości zwrócenia się do sądu przez osobę skierowaną przymusowo do domu pomocy społecznej – nawet całkowicie ubezwłasnowolnionej – o kontrolę zasadności jej pobytu w placówce.

„Nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia psychicznego jest szansą na to, że do ETPC nie będą już trafiały sprawy podobne do historii pana Jana i pana Adama. Liczymy na to, że powstanie efektywny mechanizm, na mocy którego osoby ubezwłasnowolnione całkowicie będą mogły sędownie zmienić decyzję o ich umieszczeniu w domu pomocy społecznej. Wnioskujemy o zmianę tych regulacji od kilku lat” – powiedziała adw. Katarzyna Wiśniewska, prawniczka HFPC.

* – personalia zmienione

[Joomla SEF URLs by Artio](#)